

Poglavlje 1



Cambridge, svibanj 1867. godine

VIOLET WATERFIELD, GROFICA od Camburyja, uvijek se najugodnije osjećala u gomili.

Drugim ženama njezina staleža možda bi se gadilo sjediti u dvorani za predavanja rame uz rame s običnim ljudima s ulice, ničime se ne izdvajajući ni od starog prijatelja koji je sjedio lijevo od nje, niti od postarijeg muškarca na desnoj strani, koji je nedvojbeno živio od svoje bijedne mirovine. Druge bi se žene njezina staleža vjerojatno došaptavale žaleći se na smrad tijesno zbijenih ljudi.

No Violet je u gomili imala priliku nestati. Kiseli vonj dima lule i neopranih tijela značio je da nitko ne obraća pozornost na nju. Nitko je nije gledao očekujući njezino odobravanje ili mišljenje o nekoj gluposti koja je uopće nije zanimala. U gomili je Violet mogla prestati glumiti i biti ono što uistinu jest. I prepustiti se uživanju u svojoj zabranjenoj strasti: gospodinu Sebastianu Malheuru.

Ili – točnije – u njegovu radu.

Sebastian je bio njezin najstariji prijatelj, i on je bio govornik koji se danas obraćao okupljenom mnoštvu. Imao je dubok glas i nestašni osmijeh koji je vješto koristio čineći i najobičniju znanstvenu temu zanimljivom. Pa čak i lascivnom. Sve ostalo na njemu – njegovu tamnu, gustu kosu i taj vragolasti smiješak koji nije skidao s lica – Violet će sa zadovoljstvom prepustiti ostalim damama

iz visoka društva koje su se uvijek crvenjele u njegovoj blizini, želeći ga intimnije upoznati.

Violet nije imala nikakve koristi od njegova naočita izgleda i dokonog očijukanja. Od njegova rada, međutim...

„Moj se rad”, govorio je Sebastian, „dosad temeljio na osnovnim značajkama: boji cvijeća i obliku listova. Otkrio sam nekoliko različitih nasljednih mehanizama. No danas vam ih neću dodatno objasniti, već ću iznijeti niz zbunjujućih nepoznanica.”

Ona je već čula te riječi. Više puta. Naime, to su ih jutro ponavljali zajedno, nastojeći ih uvježbati do apsolutnog savršenstva.

I uspjeli su.

Pogledom je prelazio preko okupljenih ljudi i premda nije gledao u njezinu smjeru, Violet je zatekla samu sebe kako se osmjehuje na njegove riječi. Najbolji dio je tek slijedio.

„Zbunjujuće su”, nastavi Sebastian, „zato što očito još nismo sve otkrili. I stoga mi dopustite da vam kažem što to točno *ne* znamo.”

Violet je maglovito bila svjesna da nije jedina koja se naginje naprijed napeto iščekujući nastavak. Sebastian je bio poput magneta. Privlačio je svačiju pažnju bez imalo truda.

Dio publike sačinjavali su zadivljeni mladi znanstvenici, njegovi obožavatelji, koji su gledali u njega kao u Boga i sanjali kako će jednog dana poći njegovim stopama. Ostali su bili Darwinovi sljedbenici, poput Huxleya, koji je iz kuta dvorane pratio predavanje ozbiljnim pogledom ispod svojih gustih obrva. Dakako, bilo je ondje i mnoštvo dama – Sebastian je uvijek privlačio žene.

No bilo je i ljudi poput onih koji su sjedili točno iza Violet. Nije ih mogla vidjeti, ali je – iako se trudila ne obazirati se na njih – itekako bila svjesna njihove nazočnosti. Oni su bili najgori dio publike: ometači.

„Sramota”, promrmlja muškarac iza nje, dovoljno glasno da probuši i najotporniji mjehurić Violetina užitka. „Kakva sramota.”

Na slici koju je Sebastian upravo pokazivao nije bilo ničega sramotnog, osim ako netko ne gaji iracionalan prijezir prema stupča-

nim grafikonima. Na ovome su bili prikazani samo brojevi – brojevi koji su bili rezultat mukotrpna rada i obraćanja pozornosti na detalje, ako je Violet smjela to istaknuti, a da pritom ne bude optužena za oholost.

Namrštivši se, nagnula se još koji centimetar naprijed, nastojeći se fokusirati isključivo na Sebastiana.

„Pravo pravcato ruglo”, odgovori žena iza nje. „Eto što je to.” Iako je šaptala, glas joj je bio prilično čujan. Podsjećao je na pištavi zvuk svrdla koje je bušilo rupu u Violetinoj lubanji. „Taj nemoralni razvratnik se razmeće svojim *bezbožnim* tezama. Govori u javnosti o razmnožavanju i spolnom općenju.”

„No, no”, šaptom odgovori njezin pratilac. „Prekrij si uši dlanovima, a ja ću te obavijestiti kad opet bude sigurno za slušanje.”

Kako je moguće govoriti o nasljednim crtama ne spominjući čin razmnožavanja? Zar bi ljudi trebali prešućivati osnovne biološke činjenice samo radi ćudoređa? I zašto je, uostalom, ovo dvoje došlo na predavanje Sebastiana Malheura kad su dobro znali da će govoriti o njima neugodnim temama?

„Malheur sigurno neprestano razmišlja o tome!” nastavi pištavi ženski glas. „Kakav prljavi, izopačeni um.”

Violet se svom silom trudila ignorirati te ljude, ne dopuštajući da joj se izraz lica promijeni čak ni u polusmijesak. No u sebi je ključala. I ne samo zato što je Sebastian bio njezin najbolji prijatelj. Njihove je riječi osjećala kao izravan napad na sebe. Kao da su bile upućene *njoj* osobno.

Na neki način, i jesu.

„Nisu bez razloga svi ti nazovi-prirodoslovci muškarci”, odvrati muž pištave žene. „Ženski rod je previše čestit da bi razmišljao o tako gnusnim stvarima.”

To je bila kap koja je prelila Violetinu čašu. Ona se okrene prema njima i nakratko uhvati začuđeni pogled žene u ružičastom muslinu s cvjetnim uzorkom, koja je sjedila pokraj muškarca čiji su se brkovi sjajili od voska. Uputila im je svoj najmračniji pogled.

„Tiho”, upozori ih. Ženina se usta iznenađeno otvore u obliku slova O. Violet oštro kimne glavom prema njoj i ponovno se okrene prema naprijed.

Sebastian je upravo počeo govoriti o prvoj nepoznanici.

O, da. Ta joj je bila jedna od omiljenih. Polako se počela opuštati, uljuljkujući se ponovno u ton Sebastianova glasa, u promjenljivi ritam obrazlaganja argumenata. Dobro pripremljeno predavanje je poput mačjeg predenja: teško ga je postići, no kad napokon uspiješ u tome, toliko je ugodno da...

„Ja mislim”, nastavi gospođa Pištalica kao da je Violet umjesto osnova pristojnog ponašanja zatražila od nje tek pola minute šutnje, „da je on potpisao ugovor s vragom. Zašto bi neki muškarac imao takvu silnu karizmu i moć uvjeravanja, osim da je koristi za navođenje na grijeh?”

Violet ponovno izgubi koncentraciju i čeznutljivo pomisli na suncobran koji je ostavila u garderobi – na svoj lijepi ljubičasti suncobran s dražesnim mašnicama i ostrim vrhom. Vrlo koristan za bockanje nepristojnih ljudi, i uz to vrlo moderan. Njena majka bi ga odobrila.

„Čula sam”, nastavi žena iza nje, „da svake noći obljubi po jednu kreposnu ženu. Nebesa, što ću učiniti ako mu zapnem za oko?”

Violet zakoluta očima i nagne se naprijed.

Ispred njih, Sebastian pokaže rukom prema stalku i mladić koji je stajao pokraj njega promijeni sliku. Sad su svi gledali u sliku mačke. Violet je ta slika bila dobro poznata.

Mačku je poznavala još i bolje.

„Ovaj uzorak” – Sebastian pokaže prema prugastoj crno-narančastoj mački – „katkada nastaje parenjem tigraste narančaste mačke i potpuno crne mačke.”

„Bože dragi. Rekao je *parenjem*. Ne mogu vjerovati da je doista izgovorio riječ *parenje*.”

Violet spoji vrhove prstiju nastojeći snagom volje rastjerati od sebe sve zvukove osim Sebastianova glasa.

On se premjesti s noge na nogu i zagleda se u publiku. „Poznata stara izreka kaže da sve mačke noću izgledaju crno.” Violet nije morala gledati u njega da bi znala kako je upravo sugestivno podigao jednu obrvu. „Pa ipak, pri dnevnom se svjetlu moramo zapitati zašto ima toliko malo mačora s ovakvim uzorkom krzna.”

Iza nje se začuje još jedan sablažnjeni uzdah. „Je li on to upravo aludirao na... zaboga! To je... to je nepristojno!”

Sebastian pokaže rukom prema slici. „Znanstveni mehanizmi nasljeđivanja koje sam opisao u proteklih nekoliko godina objašnjavaju zašto neke osobine imaju pedeset posto izgleda da budu naslijeđene, ili dvadeset i pet posto. No šanse da mačak naslijedi narančasto-crno krzno toliko su malene da ih ne mogu ni izračunati – jedan na tisuću, možda. Moja teorija nema objašnjenje za takvu malenkost.”

Premda Violet nije mogla zamisliti da je takvo što moguće, glas žene iza njenih leđa postao je još viši i piskutaviji. „Upravo se javno pohvalio svojom *veličinom*. Williame, ti si pozornik, učini nešto.”

Violet je u sebi zamišljala kako se naglo okreće. *Ta* Violet – ona koju nije bilo briga ni za što – bi se izderala na dotičnu damu.

Ne budeš li začepila tu gubicu, zamišljala je kako joj govori, *iščupat ću ti jezik iz korijena.*

No prava dama ne izaziva scene u javnosti. *Kad nemaš reći ništa lijepo*, mogla je čuti riječi svoje majke, *zadrži svoje misli za sebe. I poslije sve kaži meni.* Violet odavno nije imala priliku razgovarati s majkom o svojim problemima, no to nije umanjivalo ispravnost njezina savjeta. Tišina čuva tajne.

I zato se Violet povukla u tišinu. Odgurnula je od sebe sve što nije željela čuti. Sav vanjski svijet bio je kao obložen vatom, njegovi oštri rubovi otupljeni tako da se ne može na njih porezati.

Jednim dijelom mozga bila je maglovito svjesna nastavka razgovora para iza sebe. „No, no”, govorio je muškarac svojoj ženi, „ja u svakom slučaju moram postupati prema zakonu. Nemam nalog

za uhićenje, a nisam ni siguran da bih ga mogao dobiti. Budi strpljiva, draga moja.”

To se činilo kao dobar savjet.

Budi strpljiva, reče Violet samoj sebi. Oni će za nekoliko minuta otići, a onda će sve biti bolje.



ZA NEKOLIKO MINUTA sve je postalo još gore.

Po završetku predavanja Violet se probijala kroz gužvu, lagano odgurujući ljude sa svoga puta. Na svakom novom skupu bilo ih je sve više i postajali su sve razuzdaniji. Prvih nekoliko mjeseci Sebastianove karijere on je bio tek zanimljivost koja je pobuđivala znatiželju – čovjek koji je pisao o nasljednim osobinama i povremeno branio Charlesa Darwina. Tu i tamo bi neki usputni promatrač imao pokoju mlaku primjedbu, no ništa pretjerano dramatično.

Zatim je objavio onaj rad o brezovoj grbici, s namjerom da dokaže Darwinovu teoriju evolucije u praksi.

Violet uzdahne. Sebastian je stekao poštovanje jednog dijela javnosti, dok ga je druga polovica krajnje prezirala. Iz godine u godinu ružnih je komentara na njegovim predavanjima bilo sve više. I sada je mogla čuti njihovo bijesno zujanje svuda oko sebe, kao da je upala u osinje gnijezdo neukosti i primitivizma.

Uspjela se probiti do prednjeg dijela dvorane. Oliver Marshall, prijatelj koji je maloprije sjedio pokraj nje, već je bio ondje. Sebastian je bio opkoljen.

Polovica mnoštva koje ga je okruživalo bila je ženskog spola, što je bilo neobično za većinu znanstvenih skupova, no u njegovu slučaju bila je to posve uobičajena pojava.

Violet se katkada pitala jesu li ljudi i *nju* tako doživljavali – kao još jednu žensku koja već godinama nastoji privući Sebastianovu pažnju. Kao da je i ona samo čekala da se njegov pogled zaustavi

na njoj, da vidi samo nju i nikoga drugoga. Rođena ju je sestra i prečesto zadirkivala zbog toga.

Da je situacija bila drukčija, možda bi doista bilo tako. No Violet je bila to što jest, i bilo je besmisleno žaliti za davno propuštenim prilikama. Umjesto toga, ona se progura do najužeg kruga ljudi koji su stajali oko njega.

S njezina sjedala otprilike u sredini dvorane, crte Sebastianova lica bile su utješno nejasne. Sad kad je mogla dobro vidjeti njegov izraz, blago se zabrinula.

Nije izgledao dobro. Obrazi su mu bili zajapureni, a pogled njegovih tamnih očiju, koje su gotovo uvijek veselo svjetlucale, sada je bio prazan. Usne mu nisu bile razvučene u izražajan osmijeh, već su odavale tešku ozbiljnost. Izgledao je kao da ima vrućicu.

„Nemate pravo”, govorio je krupan muškarac nadvijajući se nad Sebastiana, držeći svoje stisnute, mesnate šake uz bokove kao dvije velike rolane šunke. „Vi ste najobičnije napuhano klepetalo. Svi su prirodoslovci, još od Newtona, bili ukleti. Ukleti, kažem vam.”

Prije nekoliko godina Sebastian bi se nasmijao na takvu groznu uvredu. Sada je samo zurio u tog čovjeka. „Puno vam hvala”, reče kao da deklamira napamet naučene riječi nadajući se da će mu tim lažnim mamcem odvratiti pozornost dovoljno dugo da može pobjeći. „To mi doista puno znači.”

„Prostače bezobrazni!” Golemi se muškarac odmakne jedan korak unazad.

Violet glasno uzdahne i uvuče se ispred tog tipa, hvatajući Sebastiana za rukav. *Pogledaj u mene. Pogledaj u mene. Sve će biti u redu ako samo pogledaš u mene.*

On se okrene prema njoj, no čim je to učinio, s lica mu nestane i posljednji tračak dobrog raspoloženja.

Violet i Sebastian bili su dugogodišnji prijatelji. Mislila je da ga dobro poznaje. Mislila je da on ne osjeća pritisak neprestanih kritika i napada javnosti, da ga sve te uvrede i prijetnje uopće ne

diraju. *Morala* je to misliti, jer inače ga ni u kom slučaju ne bi dovela u takav položaj.

U tom je trenutku shvatila koliko je bila u krivu.

Violet s mukom proguta slinu. „Sebastiane”, reče zamuckujući.

„Što je?” zareži on.

„Bio si sjajan.” Pogledala ga je ravno u oči, silno mu želeći popraviti raspoloženje. „Bio si apsolutno sjaj...”

Nešto mu zabljese u očima – nešto divlje i mračno.

Pogriješila je. Nije mu smjela to reći. Shvatila je to čim je izgovorila te riječi. Kako li su tek njemu zvučale? Odvratno. Arogantno.

Bili su okruženi gomilom ljudi. Sebastianovi zglobovi pobijele od stiskanja šaka koje su mu visjele iz bokove i on podigne nos u zrak.

„Jebi se, Violet.” Glas mu je zvučao kao duboko režanje ranjene zvijeri. „Jebi. Se.”

Ova njihova urota trajala je već toliko dugo da bi Violet katkada zaboravila pravu istinu. No sad je se sjetila. Osjetila je u svakoj stanici svoga bića.

Odjednom nestane onog osjećaja nevidljivosti. Violet je ponekad zamišljala kako je njezin položaj u društvu nešto poput srušena debla usred šume. Možda nije bila slikovita, ali je barem bila prihvaćena kao dio krajolika. Samo treba nepomično stajati i nitko nikad neće otkriti istinu.

No sada je Sebastian smrknuto gledao u nju – izvan sebe od bijesa, kao da želi sjekirom raskomadati to deblo. Izložiti javnosti njegovu trulu unutrašnjost, pokazati koliko je Violetina unutrašnjost mračna, odvratna i pokvarena, puna sitnih mnogonožnih nametnika. Bude li izgovorio još koju riječ, svi će to doznati.

Nije mogla ni zamisliti da bi je Sebastian ikada izdao. Ovaj stranac koji je gleda kroz Sebastianove oči, međutim... Nije imala pojma što bi on mogao učiniti.

Ruke su joj postajale sve hladnije. U sebi je već vidjela kako će se odvijati ta noćna mora. On će ispljunuti istinu pred svima. U

roku od samo jednog dana sve će se novine rastrubiti o tome; do sutradan u podne Violet će biti upropaštena, potpuno izopćena.

Ljudi koji su se naguravali oko njih sada su joj izgledali samo kao sjene. Jedva je mogla disati. *Bestidnica*, čula ih je kako govore. *Prokletnica*. Žuč joj se podigne u jednjak. Violet će biti upropaštena, a zajedno s njom i njezina majka, sestra, nećakinje i nećaci.

Sebastianove nosnice se rašire i on se okrene od nje kako bi porazgovarao s nekim drugim muškarcem, ostavljajući sve riječi koje je mogao izgovoriti sigurno skrivene iza svoje tišine.

Violet i protiv svoje volje glasno izdahne od olakšanja. Bila je pošteđena. I sve dok nitko ne otkrije njihovu tajnu, neće biti u opasnosti.



JUTARNJE SE SUNCE okrutno zabijalo u Sebastianove oči dok je gledao prema drugom kraju vrta. Ružičnjak je hvatao te rane zrake sunčeve svjetlosti i rosom posuti cvjetovi zahvalno su blistali poput dragulja. Bio je to baš dražestan prizor i možda bi i uživao u njemu da nije bilo tog upornog, bolnog pulsiranja u glavi.

Da nije znao što je tomu uzrok, pomislio bi da se možda radi o posljedicama pijančevanja. No u posljednjih četrdeset i osam sati nije popio ništa žešće od čaja. Ne, Sebastiana je nešto drugo mučilo i, za razliku od nekoliko boca vina, taj problem nije mogao biti učinkovito riješen pripravkom protiv mamurluka.

Nijedan ljekarnik na svijetu nema lijek za realnost.

Od početka je znao kamo su ga noge vodile. Violet je bila u svojem stakleniku; zašavši iza grma, vidio ju je kako sjedi na visokom stolcu i promatra niz posudica ispunjenih zemljom. Vrhove stopala zakvačila je za noge stolca. Čak je i odatle čuo kako veselo pjevuši sebi u bradu.

Sebastianu postane mučno u želucu.

Nije bilo razloga za prkošenje uobičajenim pravilima ponašanja. Glavni ulaz u Violetin stakleni vrt vodio je u ostakljeno predvorje. Sebastian ondje skine cipele i zamijeni svoj sako vrtlarskom kutom. Zatim se pretraži pogledom i opipom od glave do pete, kao i zrak oko sebe; nije bilo nijedne pčele.

Kad je otvorio druga vrata, ona nije ni podigla pogled. Nije to učinila niti nakon što se probio kroz slojeve gaze koje su sprječavale ulaz kukcima. Čak ni kad joj je prišao i stao pokraj nje, nije pogledala u njega. Bila je toliko usredotočena na te glinene posudice ispred sebe, s povećalom u ruci, da ga uopće nije čula kad je ušao.

Bože. Čak i nakon onoga što joj je sinoć rekao, nakon što je onako pobjegao od nje i ostavio je na cjedilu, izgledala je tako radosno sjedeći ondje. A on se spremao sve uništiti.

Pristao je na tu farsu prije dosta godina, dok još nije shvaćao što će se dogoditi. Mislio je da će samo morati potpisivati svoje ime i slušati Violetine govore; bile su to dvije radnje koje mu se nisu činile nimalo napornima.

„Violet”, reče joj tiho.

Nije bilo odgovora.

„Violet”, ponovi on, ovaj put malo glasnije.

Točno je vidio trenutak kad je izašla iz svoga transa – ubrzano trepćući i odlažući usporenim pokretom povećalo, prije nego što se okrenula prema njemu.

„Sebastiane!” reče, a u glasu joj se čulo zadovoljstvo što ga vidi. Znači da mu je oprostila sinoćnje ponašanje. No osmijeh koji mu je uputila polako joj je zamirao na licu kad je ugledala njegov izraz. „Sebastiane? Je li sve u redu?”

„Trebao bih ti se ispričati”, žurno reče. „Ono je bilo grozno od mene i uistinu bih ti se trebao ispričati. Nisam ti se smio onako obratiti, pogotovo ne u javnosti.”

Ona samo odmahne rukom. „Ja sam pogriješila. Trebala sam znati pod kolikim si pritiskom. Doista, Sebastiane, nakon svega što

smo učinili jedno za drugo, nekoliko grubih riječi nije ništa strašno. Nego, nešto sam ti htjela reći..." Violet se namršti kuckajući si prstom po usnicama. „Čekaj da se sjetim..."

„Violet. Ne skreći s teme. Slušaj me."

Ona se ponovno okrene prema njemu.

Nitko osim njega nije nalazio Violet lijepom. Sebastianu nikad nije bilo jasno zašto. Da, nos joj je bio malo prevelik, usta preširoka. Oči su joj bile malo previše razmaknute za klasične standarde ljepote. Sve je to i on vidio, ali njemu to nikad nije bilo bitno. Od svih ljudi na svijetu, Violet mu je bila najbliskija, a to ju je činilo dragocjenom u smislu o kojem nije sada želio razmišljati. Ona je bila njegova najdraža prijateljica, a on joj se upravo spremao zariti nož u srce.

„Nešto nije u redu?" upita ga oprezno. „Odnosno... hoću reći..." Ona pročisti grlo. „Znam da nešto nije u redu. Kako to možemo popraviti?"

On podigne ruke kao da se predaje pred cijelim svijetom. „Violet, ne mogu više to raditi. Dosta mi je života u laži."

Violetino lice se smrzne. Ruku ispruži kako bi dohvatila povećalo i pritisnula ga uz svoje grudi.

I Sebastiana stegne u grudima. „Violet."

Nikoga nije poznao bolje nego nju, ni do koga mu nije bilo stalo više nego do nje. Lice joj je potpuno problijedilo i ona sjedne gledajući u njega bezizražajnim pogledom. Već ju je jednom vidio ovakvu. Nije mogao ni zamisliti da će je on ponovno dovesti u takvo stanje.

„Violet, znaš da bih sve učinio za tebe."

Ona ispusti neki čudan grleni zvuk, napola jecaj, napola hroptaj. „Nemoj to učiniti, Sebastiane. Možemo se nekako dogovoriti..."

„Pokušao sam", reče on tiho. „Žao mi je, Violet, ali ovo je kraj."

Slamao joj je srce, ali uistinu više nije mogao glumiti. Tužno se osmjehne i osvrne oko sebe, prelazeći pogledom njezin staklenik. Preko redova i redova polica, ispunjenih označenim posudicama.

Preko gredica zasađenih biljkama u raznim stadijima rasta, od sićušnih mladica do raskošnog blistavo zelenog žbunja. Preko police za knjige u kutu prostorije, s dvadeset kožno uvezenih svezaka ispisanih njenim bilješkama. Naposljetku pogleda u Violet – u ženu koju je poznao cijeli svoj život, od čega je polovicu proveo voleći je.

„I dalje ću biti tvoj prijatelj. Tvoj povjerenik. Pomagat ću ti kad god budeš trebala pomoć. Sve ću učiniti za tebe, ali jedno više nikada neću.” Sebastian duboko udahne. „Nikad više neću predstavljati tvoj rad kao svoj.”

Povećalo joj ispadne iz ruke i padne na kameni pod ispod njezina stolca. No bilo je čvrsto – baš kao Violet – i nije se razbilo.

On se sagne i podigne ga. „Izvoli”, reče pružajući joj ga. „Treat će ti.”